

Forebyggende arbeid mot mobbing

Forum for oppvekst Sunnhordland

29.01.21

Pia Katarina Halvorsen

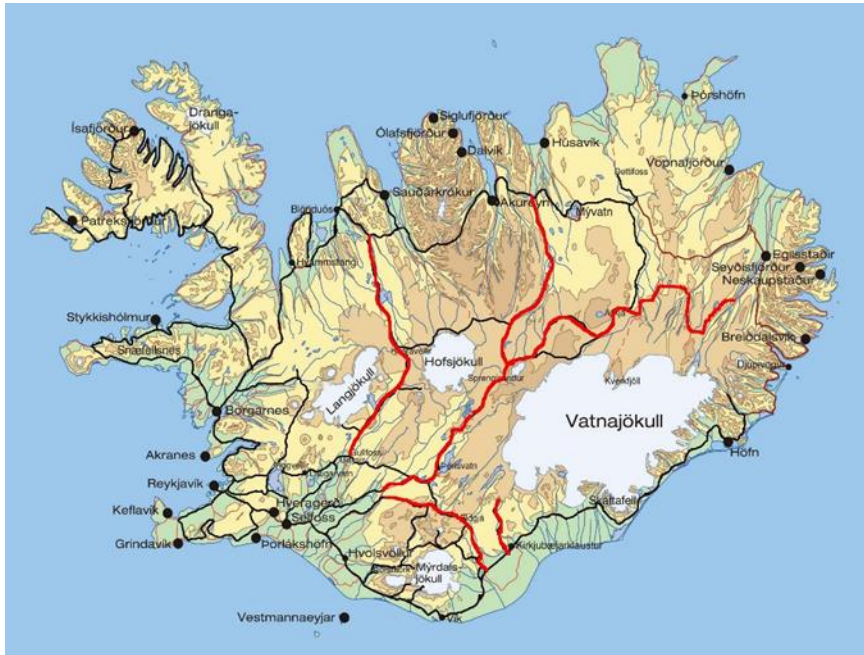


Dagens viktigste spørsmål

- Hvorfor jobber du i barnehage?
- Hva slags barnehageansatt ønsker du å være?



I barnehagen er det av stor betydning at barna får oppleve varme og kjærlighet



Og et til....

Hva slags rollemodell er du?



Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

...å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

«Å bidra til at alle barn som går i barnehage, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek, er fundamentalt.»

«Barna skal møtes med empati og få mulighet til å videreutvikle egen empati og evne til tilgivelse.»

«Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.»



Hva er nytt fra 1.1.2021?

- §41 Nulltoleranse og forebyggende arbeid
- Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen, skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna

- §42 Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø (aktivitetsplikt)
- Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.
- Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styreren skal melde fra til barnehageeieren i alvorlige tilfeller.
- Barnehagen SKAL undersøke ved mistanke om at et barn ikke har et godt og trygt miljø.
- Barnehagen MÅ lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak.

Aktivitetsplikten består av fire delplikter:

- Plikt til å følge med
- Plikt til å melde fra
- Plikt til å undersøke
- Plikt til å sette inn tiltak

Hva skal stå i planen?

- Hvilke problemer tiltakene skal løse
- Hvilke tiltak barnehagen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som skal gjennomføre tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

- §43 Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn
- Ved mistanke skal man straks melde fra til barnehagens styrer.
- Ved mistanke mot styrer skal barnehageeier varsles direkte.

Barns rett til medvirkning → demokrati

Det utgjør en forskjell at DU er tilstede.

Barns rett til medvirkning skal forstås som et etisk og demokratisk prosjekt, der mennesker samhandler, lytter til og respekterer hverandre i et fellesskap (Seland 2011).



- Medvirkning henger sammen med kommunikasjon og menneskesyn
- Medvirkning krever oppmerksomme og årvåkne voksne
- Medvirkning krever likeverdighet
- Medvirkning skjer ikke automatisk



Hva sier rammeplanen?

- «Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet.»
- «Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen.»
- «Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.»
- «Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta.»
- «Barnas åndsfrihet skal anerkjennes.»

Finn verdiene dine!

- Vår jobb er å omsette verdiene i samfunnsmandatet vårt i møte med barna.
- Viktig at vi har et reflektert forhold til våre egne verdier.

- Hva er viktig for meg?
- Hvorfor sier jeg nei?
- Hva vil jeg beskytte?
- Hva oppfordrer jeg til?



- Basert på egne verdier.
- Bruk jeg!
- Fortell hva du vil!
- Fortell barnet hvorfor.
- Vær ærlig og autentisk 😊

Det handler om relasjoner og det er vårt ansvar å skape gode relasjoner til alle barna!



Vi må tenke i gjennom:

- Hvordan kvalitetssikrer vi relasjoner mellom barn og voksne?
- Hva vil det si at ansatte er sensitive i møte med barn?
- Hvordan klarer vi å fange opp signalene fra barna i hverdagen?
- Hvordan møter vi barn som utfordrer oss?

Hvor fylder vi på?



- Selvfølelse: Hvem er jeg? Hvordan forholder jeg meg til meg selv? Hvor godt kjenner jeg meg selv?
- Selvtillit: det jeg kan, det jeg er flink til, det jeg kan prestere.

Hva sier rammeplanen?

- «Barnas selvfølelse skal støttes.»
- «Barnehagen skal bidra til barnas livsglede og følelse av egenverd.»
- «Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet.»

Vi kan ikke gi barn god selvfølelse (går ikke å plante inn i hodene eller gi som gave), vi kan hjelpe barna å bygge god selvfølelse gjennom:

- Å være i kontakt med barna
- Se barna for den det er
- Like barna som individer
- La de prøve igjen og igjen (fokus på prosess og ikke resultat. La de mislykkes og støtt dem i å prøve igjen! Motgang lærer man seg å håndtere ved å komme forbi den.)
- Le sammen med barna (come on ketsjup!)



Selvfølelsens fiender

- Straff
- Undertrykkelse av følelser
- Dårlig stemning
- Latterliggjøring
- Å ikke ta barna med
- For stramme planer



Den viktigste oppgaven
vi har er å se barnet for
den det er!



Anerkjennelse som forebygging

- Nærhet, involvering og engasjement fra de ansatte.
- Intoning!
- Dele oppmerksomhet, dele intensjon og dele følelser (Daniel Stern) (f eks et barn som blir utestengt fra leken)

«Der voksne viser omsorgsfull kjærlighet til barn, har mobbing dårlige vekstvilkår.»

Ingrid Lund

Anne Lise Løvlie Schibbye; Fem aspekter ved anerkjennende kommunikasjon

- Lytting
- Forståelse
- Aksept
- Toleranse
- Bekreftelse



Hvilken av disse sidene ved anerkjennelse er din styrke?

Lytting
Forståelse
Aksept
Toleranse
Bekreftelse

Gutter og jenter – gjør vi forskjell?



Hva sier rammeplanen?

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.»

«Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle og fremme likeverd og likestilling.»



Har barna laget seg egne kjønnskategorier?

Sammen med barna kan man prate om f eks.

- Er det noe jenter ikke får lov til å gjøre eller ha på seg? Og vice versa.
- Er det noe jenter ikke liker noe særlig? Er det noe gutter ikke liker noe særlig?
- Er det noe jenter greier bedre enn gutter? Er det noe gutter greier bedre enn jenter?

Hele barnet, hele løpet, mobbing i barnehagen:

Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.

Mobbing er sosiale prosesser på avveie

(Dorte Marie Sønstegaard)

Definerer mobbing som en av mange reaksjoner på sosial usikkerhet og utrygghet.



Hva sier rammeplanen?

«Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.»

«Personalet skal forbygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.»

Sjekkliste – de voksnes forhold til barna i barnehagen

Fra «De er jo bare barn» / Ingrid Lund



Empati

- Grunnelementet i empati er nærvær: å være hundre prosent til stede hos den personen og det vedkommende opplever.
- Skille mellom empati og sympati.
- For en som ønsker vår empati, kan det være frustrerende hvis vi går ut fra at de ønsker trøst eller råd om hvordan de skal løse det.



<https://www.youtube.com/watch?v=1Evwgu369Jw>



Øvelse i å skille empati fra andre svar

En kollega forteller at hunden ble påkjørt i går og ligger nå til observasjon hos dyrlegen. Det er usikkert om hunden overlever.

Du skal svare kollegaen din på fire ulike måter:

- Undervise
- Trøste / gi sympati
- Gi råd
- Med empati

Hva sier rammeplanen?

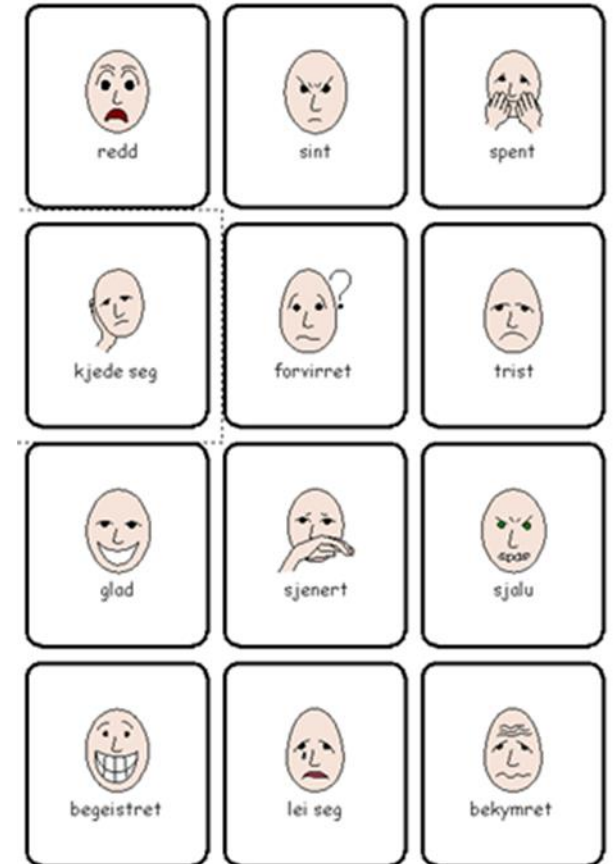
«Barna skal bli kjent med egne og andres følelser.»

(Livsmestring og helse)

Følelser

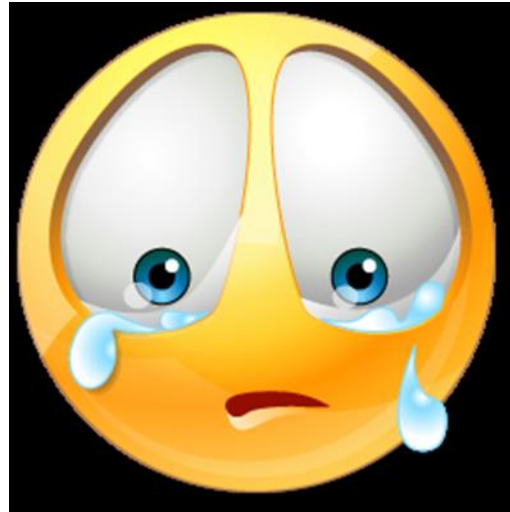
Vi kan være bekymret, deppa, ensomme, frustrerte, forvirret, hissig, hjelpeløse, lei oss, motløse, nervøse, glade, ivrige, lykkelige...

Fordeler med å styrke vårt følelsesvokabular



Å jobbe med følelser i barnehagen

- Mål: barna lære seg å lese ansikter, snakke om følelser, bli bevisste ulike følelser, vise empati, styrke barns selvfølelse
- Det er viktig at barn lærer å sette ord på følelser, for å kunne fortelle de voksne hvordan de har det, spesielt hvis det er noe de synes er vanskelig.



Bruke litteratur

Eks. bøker: Pottesure Petter (Werner Grossmann), om å være sint
Jeg har følelser! (Avenir forlag)
Farvel, Herr Muffin (Nilsson, Ulf og Anna-Clara Tidholm)
Når to er sinte på hverandre
Albert og uhyret (om å være redd)
Frosken er redd

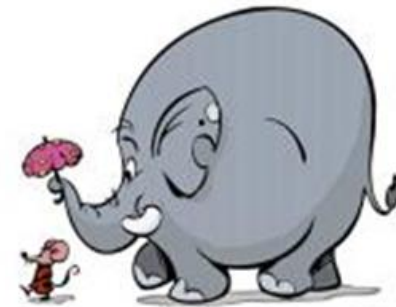
Sang og musikk

Eks. sang: «Tante Sofies vise»
«Er du veldig glad og vet det»



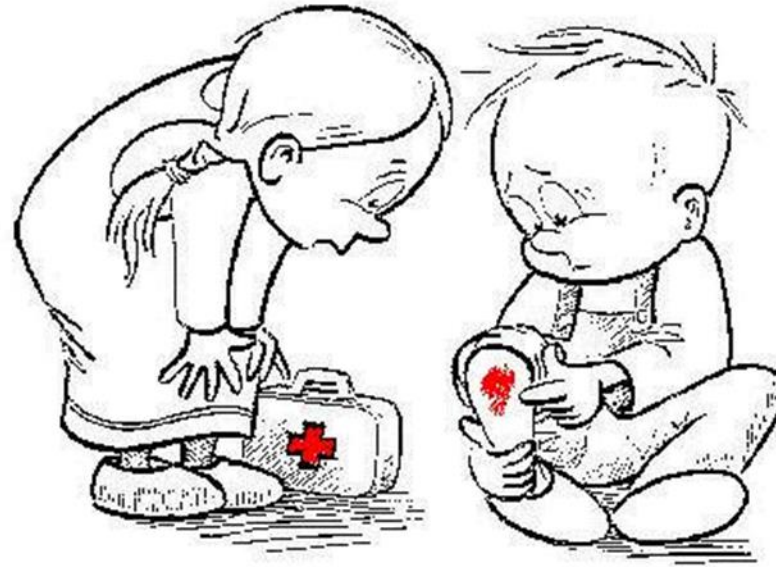
- Male / tegne - følelser
- Ha en avdelingsbamse f eks som dere bruker i samling «I dag er Bamse (kan jo ha noe annet / gi et eget navn) lei seg / sint / glad fordi dette har skjedd...» Hva kan Bamse gjøre? Når blir dere sinte? Hvordan kjennes det ut?
- Bilder – ha bilder tilgjengelig for barna av mennesker i ulike emosjoner (NB! Etisk aspekt)
- På barnehageforum.no er det noe som heter «Følelsseskolen» der finner dere mange gode tips til ulike emosjoner (jeg tenker noen passer bare for de store og at det for de småbarna holder med de vanligste / enkleste).

LEK – Hvordan går en sint elefant? (tramper hardt, blåser i snabelen, ser sint ut i øynene...?) Hvordan går en liten redd mus? (sniker seg av gårde, kikker seg forskrekket rundt, gjemmer seg, søker noen for å få trøst...?) Hvordan går en urolig hare? (hopper fra sted til sted, glemmer å komme tilbake, vanskelig å være sammen med for den hopper bare videre...?) Hvordan går en trist krokodille? (trist munn, gråter, er veldig sliten, klarer så vidt bare å gå...?) Hvordan går en glad hund? (løper rundt, logrer med halen, snuser, vil bli venner...?)



Sosial kompetanse i arbeidet med inkludering

- Empati og rolletaking
- Prososial atferd
- Turtaking
- Selvkontroll
- **Selvhevdelse**



Vennskap



Hva sier rammeplanen?

Personalet skal:

- Bidra til alle får oppleve vennskap og lære å beholde venner
- Samtale om normer for samhandling og invitere barna til å utforme normer for samhandling i fellesskap.
- I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være i positivt samspill med barn og voksne.

Vennskap som beskyttelse mot mobbing

Stille barn:

- oftere mobbet
- kan fort bli oversett
- barn blir triste av å ikke ha venner
- tilbaketrukne vennskapspar trenger å utfordres

- Det er voksnes ansvar at alle barn får mulighet til å være sammen med andre og utvikle venns­kaps­relasjoner.
- Spesielt viktig å hjelpe de barna som ikke klarer å danne vennskap selv.

Populære barn i lek og vennskap

- Barns atferd er en medvirkende årsak til at de blir valgt eller ikke valgt i lek.
- Populære barn: er positive og glade, kommer lett i kontakt med andre, er villige til å dele, oppfattes som gode ledere i lek, er lite aggressive.



Hvordan kan vi hjelpe barn å danne vennskap?

- Hvem gjelder dette på deres avdeling?
- Har dere noen stille barn?

Lek



- Lek er den viktigste arenaen for etablering av vennskap.
- Krever sosial kompetanse.
- Voksne kan gjøre en forskjell med hensyn til barns sosiale status.

På den andre siden kan makt og utestenging i leken hindre vennskap og gode relasjoner.

Barn som ikke deltar i lek, holdes utenfor eller ødelegger andres lek må gis særskilt oppfølging.



Hva sier rammeplanen?

Personalet skal:

- Fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek.
- Veilede barna hvis leken medfører uheldige samspillsmønstre.
- Ta initiativ til lek og aktivt bidra til at alle kommer inn i leken.



I møte med kollegaer – et godt arbeidsmiljø er forebyggende

- Helsefremmende arbeidsplass
- Smitteeffekt!
- Du er uerstattelig for barna
- Gjør hverandre gode – gi hver og en muligheten til å bli den beste utgaven av seg selv!

- Ta hverandre på fersken i å gjøre gode ting! Det viser seg at vi gjør mer av det vi får gode tilbakemeldinger på.
- Relasjonell tilbakemeldingskultur
- Tilbakemeldinger → kan forbedre praksisen vår
- God tilbakemeldingskultur → mer tips og ideer → vi gjør hverandre gode



En type feedbackteknikk (Weitzel 2012)

Situation-Behaviour-Impact (SBI)

Situation	Behaviour	Impact
<i>Describe the situation where the observed behaviour occurred. The more specific about the where and when, the better</i>	<i>Describe the behaviour you saw take place; if it helps think of describing it as playing back a video</i>	<i>Share with the person the impact of the behaviour on you and/or others; explain your internal experience to the person</i>



Ved å være spesifikk på hvilken situasjon du referer til unngår dere misforståelser og mottagers mulighet til å hente frem en annen situasjon.

Ved å ordsette den emosjonelle virkningen atferden har på deg vil den alltid være sann for deg! Jeg blir så glad, stolt, skuffet, trist...

Mottager kan ikke motsi deg din opplevelse, den vil alltid være riktig for deg!

Hva slags tilbakemeldingskultur er det i barnehagen/
på avdelingen?



«The quality of an organization is determined by the quality of its relationships.»

Dr. Elias Porter



Takk for i dag!

«Det kan være nok med den ene som ser og forstår. Men det trengs minst en.
Er det en som har vært der og sett kan det være nok til å redde livet.»

Finn Skårderud

